

УДК 37.01:356.35:355.231.3(477)

Руслан Вадимович СИЧ,
*старший викладач кафедри особистої безпеки Національної академії
Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького,
м. Хмельницький*

ОБҐРУНТУВАННЯ РОЛІ ОКРЕМИХ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН З ЦИКЛУ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНИХ У ФОРМУВАННІ УМІНЬ З ОСОБИСТОЇ БЕЗПЕКИ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ-ПРИКОРДОННИКІВ

Статтю присвячено обґрунтуванню ролі окремих навчальних дисциплін з циклу професійно орієнтованих у формуванні умінь з особистої безпеки майбутніх офіцерів-прикордонників. Звертається увага на різні можливості окремих навчальних дисциплін щодо формування умінь з особистої безпеки майбутніх офіцерів-прикордонників. Автор визначає як базову у формуванні умінь з особистої безпеки навчальну дисципліну “Особиста безпека та застосування сили” на підставі аналізу її змісту, мети та завдань.

Ключові слова: *майбутні офіцери-прикордонники, професійно орієнтовані дисципліни, уміння з особистої безпеки, особиста безпека та застосування сили.*

Постановка проблеми у загальному вигляді. Не всі вчені вважають правомірним розподіл педагогічної науки на теорію дидактики і теорію виховання. Ураховуючи інтегральну природу особистості (В. Мерлін, Б. Ананьев) та особливості методології системного періоду, частина авторів вказує на важливість досліджень технології цілісного педагогічного процесу. Так, В. Сластьонін визначає педагогічну технологію як упоряд-

коване об'єднання дій, операцій, процедур, які забезпечують досягнення високих результатів у процесі постійних змін навчально-виховного процесу. В окремих дослідженнях педагогічну технологію розглядають як важливий компонент педагогічної діяльності (Б. Ліхачов, Є. Тонков); елемента управління професійно-педагогічною культурою (І. Ісаєва). Однак відсутнє дослідження, яке давало б змогу обґрунтувати концепцію технології формування умінь з особистої безпеки майбутніх офіцерів-прикордонників. Тому існує актуальність такого дослідження з урахуванням попереднього науково-практичного досвіду розвитку педагогічних технологій. До того ж суспільно-політична ситуація, що склалася в Україні останнім часом, необхідність виконання прикордонниками бойових завдань з охорони та оборони державного кордону України, їх участь в антитерористичній операції на сході країни диктують нові вимоги до умінь з особистої безпеки офіцерів-прикордонників. Виникає суспільна потреба формувати вміння з особистої безпеки, а відтак – і необхідність розроблення нової технології – педагогічної технології формування умінь з особистої безпеки майбутніх офіцерів-прикордонників. Першим кроком до створення такої системи, на нашу думку, є з'ясування ролі окремих навчальних дисциплін у зазначеному процесі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано вирішення даної проблеми та на які опирається автор. Як було з'ясовано нами у попередніх дослідженнях, вміння з особистої безпеки прикордонника – це вміння, спрямовані на зниження рівня впливу будь-яких загроз для життя, здоров'я і дієздатності прикордонника у ході виконання ним професійних завдань. Також ми дійшли висновку про можливість виділення таких умінь з особистої безпеки майбутніх офіцерів-прикордонників, як соціальні, правові, професійні, тактико-спеціальні, моральні, психологічні, фізичні, індивідуальні, психомоторні, медичні, матеріально-технічні, кадрові, організаційні, управлінські, фінансово-економічні; про неоднакові навчально-виховні можливості, навіть серед професійно орієнтованих дисциплін, впливати на формування цих умінь.

Праці з дослідження окремих аспектів цієї проблеми належать таким науковцям, як В. Андросюк (сутність безпеки у службовій діяльності) [1], В. Дияк (економічні вміння) [2], О. Слівінський, А. Чудик (фізичні вмін-

ня) [3], О. Торічний (військово-спеціальні уміння) [4], К. Тушко (фінансово-економічні уміння) [5] та інші. Але у прямій постановці проблема формування умінь з особистої безпеки майбутніх офіцерів-прикордонників не була досі предметом детального вивчення. Вказані обставини обумовлюють актуальність даної статті.

Метою статті є з'ясування ролі кожної окремо взятої навчальної дисципліни з переліку професійно орієнтованих у процесі формування умінь з особистої безпеки майбутніх офіцерів-прикордонників, а також обґрунтування міжпредметних зв'язків у зазначеному процесі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Перелік професійно орієнтованих дисциплін за кожним із перерахованих раніше напрямів складається із дисциплін циклу професійної та практичної підготовки (нормативні навчальні дисципліни, що відрізняються для кожного напрямку) та циклу дисциплін військово-професійного спрямування (вибіркові навчальні дисципліни – самостійного вибору навчального закладу чи самостійного вибору студента – подібні для усіх напрямів). Для з'ясування ролі кожної окремо взятої навчальної дисципліни з переліку професійно орієнтованих у процесі формування умінь з особистої безпеки майбутніх офіцерів-прикордонників зупинимось детальніше на прикладі професійно орієнтованих дисциплін, які вивчають курсанти, що навчаються за напрямами підготовки “Правознавство” та “Охорона та захист державного кордону”.

Відповідно до освітньо-каліфікаційної програми напряму підготовки “Правознавство” до циклу дисциплін професійної та практичної підготовки належать 24 навчальні дисципліни, на вивчення яких відводиться мінімальна кількість – 3 618 годин (100,5 кредитів). Відповідно до освітньо-кваліфікаційної характеристики напряму підготовки “Правознавство” система умінь вирішувати типові завдання діяльності під час здійснення певних виробничих функцій включає такі уміння: тлумачити і правильно застосовувати норми матеріального та процесуального права; вивчати, аналізувати й оцінювати обставини справи; здійснювати правильну юридичну класифікацію; відповідно до чинного законодавства виносити рішення по юридичній справі; здійснювати процесуально-документальне оформлення результатів розгляду юридичної справи,

іншої юридичної документації; вести юридичну статистику, здійснювати аналіз статистичних даних; здійснювати заходи щодо усунення умов і причин юридичних деліктів у межах професійних обов'язків; розробляти та формувати пропозиції щодо усунення недоліків у правовому забезпеченні діяльності юридичних, фізичних осіб, об'єднань громадян тощо. Це професійні уміння. Також відповідно до освітньо-кваліфікаційної характеристики напряму підготовки “Правознавство” система умінь, що відображає здатності випускника вирішувати проблеми і завдання соціальної діяльності, включає перелік умінь, які хоч і можна віднести до соціальних, правових, професійних моральних, психологічних, індивідуальних, організаційних, управлінських, фінансово-економічних, але до умінь з особистої безпеки їх можна віднести лише умовно та вибірково.

Що стосується циклу дисциплін військово-професійного спрямування (вибіркові навчальні дисципліни – самостійного вибору навчального закладу – подібні для усіх напрямів), то сюди входять такі: адміністративна відповідальність (72 год), юридична психологія (54 год), конституційні свободи, права та обов'язки громадянина (81 год), житлове право (54 год), державне будівництво та самоврядування в Україні (54 год), історія вчень про державу та право (54 год), психологія управління підрозділами ООДК (54 год), етика і естетика (72 год), педагогіка та психологія (72 год), методика роботи з персоналом у підрозділах ДПС України (72 год), загальна тактика (198 год), топографія (81 год), екологічна безпека державного кордону (54 год), статuti Збройних сил України та їх практичне застосування (90 год), стройова підготовка (54 год), вогнева підготовка, особиста безпека та застосування сили (278 год), автомобільна підготовка та експлуатація автомобільної техніки (297 год), основи охорони державного кордону (180 год), охорона державного кордону прикордонним підрозділом (180 год), управління прикордонним підрозділом (306 год), служба прикордонних нарядів у пунктах пропуску через державний кордон (144 год), здійснення прикордонного контролю (150 год), перевірка документів (108 год), технічні засоби прикордонного контролю (144 год), робота з місцевим населенням (54 год), використання кінологів і службових собак в охороні державного кордону (54 год), технічні засоби охорони кордону (108 год), експлуатація технічних засо-

бів охорони кордону (54 год), інженерне забезпечення охорони кордону (54 год), матеріально-технічне забезпечення (108 год), зв'язок в прикордонних підрозділах (54 год), інформаційно-телекомунікаційні системи прикордонних підрозділів (90 год), історія формування та охорони державних кордонів (108 год), державна територія і державний кордон (54 год), територія і кордони у міжнародному праві (54 год), основи прикордоннології (54 год) – дисципліни самостійного вибору навчального закладу; управління службою прикордонного підрозділу (180 год), організація прикордонного контролю (326 год), кінологічне забезпечення оперативно-службової діяльності підрозділів охорони державного кордону (54 год), спеціальна дисципліна (108 год) – дисципліни самостійного вибору студента. Усього 3 749 годин.

У рекомендованому переліку навчальних дисциплін освітньо-професійної програми напряму підготовки “Охорона та захист державного кордону” представлений цикл професійної загальновійськової підготовки: 38 навчальних дисциплін, на вивчення яких відводиться мінімальна кількість – 4 311 годин (119,75 кредитів). Відповідно до освітньо-кваліфікаційної характеристики напряму підготовки “Охорона та захист державного кордону” випускник Національної академії Державної прикордонної служби України імені Б. Хмельницького має здійснювати такі оперативно-службові функції: підтримання підрозділу в постійній готовності; управління підрозділом під час виконання завдань в особливий період; функція управління діяльністю підрозділу; охорона державного кордону на ділянці прикордонного підрозділу; здійснення в установленому порядку прикордонного контролю і пропуску через державний кордон України осіб, транспортних засобів, вантажів, а також виявлення і припинення випадків незаконного їх переміщення; управління повсякденною діяльністю прикордонного підрозділу; навчально-виховна (педагогічна) функція – керування навчально-виховним процесом у підрозділах ООДК; правозастосовча функція; наглядова; експлуатаційно-технічна функція – здійснення експлуатації озброєння, техніки та майна; адміністративна функція – функція управління діяльністю підрозділу у соціально-побутовій сфері; фінансово-економічна функція – функція управління фінансовими та матеріальними ресурсами; інформаційно-а-

налітична функція – функція роботи зі службовою інформацією та вдосконалення своїх фахових навичок. Водночас, система умінь вирішувати типові завдання діяльності під час здійснення певних оперативно-службових функцій включає уміння, серед яких є такі:

проводити заходи з підтримання постійної готовності та злагоженості підрозділу;

здійснювати морально-психологічне забезпечення персоналу підрозділу до виконання службових завдань;

використовувати положення тактики, історичний досвід військового мистецтва та досвід сучасних збройних конфліктів під час виконання завдань в особливий період;

володіти прийомами та способами пересування на полі бою, діями солдата в обороні та наступні, особисто професійно діяти та вміти виконувати обов'язки всіх категорій підпорядкованого персоналу;

проводити тактичні розрахунки, приймати обґрунтовані рішення, ставити завдання, організувати їх виконання і взаємодію, планувати вогневе ураження противника, управляти відділенням в основних видах бою;

організувати ведення бойових дій механізованого взводу в основних видах бою, управляти взводом під час бою;

організувати всебічне забезпечення дій підрозділу;

організувати взаємодію з правоохоронними органами та іншими силовими структурами під час припинення збройних конфліктів на державному кордоні;

організувати зв'язок у прикордонних підрозділах у різних умовах оперативно-службової діяльності і підтримувати його з підпорядкованими, приданими та взаємодіючими підрозділами;

працювати на штатних засобах зв'язку прикордонних підрозділів відповідно до встановлених правил з додержанням вимог безпеки зв'язку;

організувати виявлення радіоактивних матеріалів на кордоні;

використовувати прилади радіаційної, хімічної розвідки та дозиметричного контролю;

оцінювати масштаби та наслідки впливу уражаючих факторів зброї масового ураження на персонал, озброєння та техніку підрозділу;

використовувати засоби індивідуального та колективного захисту;
приймати рішення і забезпечувати безпеку персоналу в умовах надзвичайних ситуацій, під час дій в зонах зараження, районах руйнувань, пожеж і затоплень;

організовувати і проводити заходи щодо забезпечення життєдіяльності та збереження боєздатності персоналу підрозділу в різних умовах;
володіти прийомами надання першої медичної допомоги, само- і взаємодопомоги при пораненнях і нещасних випадках;

швидко оцінювати рівень небезпеки ситуації, реагувати на неї та приймати правильні рішення щодо застосування заходів фізичного впливу, спеціальних засобів та зброї, використовувати при цьому різну техніку та способи;

володіти базовими технічними та тактичними навиками, необхідними для здійснення професійної діяльності зі зброєю;

застосовувати правила стрільби та виконувати вправи стрільб зі штатної зброї й озброєння підрозділу вдень і вночі;

володіти методикою щодо організації вогневої підготовки, виконувати обов'язки посадових осіб при проведенні стрільб;

здійснювати заходи щодо запобігання особистого травматизму та здійснювати виконання заходів безпеки підлеглими під час занять (тренувань) з фізичної підготовки;

володіти методикою організації особистих тренувань для підтримання високого рівня індивідуальної фізичної підготовленості;

застосовувати заходи фізичного впливу, у тому числі прийоми рукопашного бою, до порушників законодавства України з метою припинення правопорушення та їх затримання тощо.

Ми навели далеко не повний перелік умінь. Це професійні уміння. Оскільки аналіз змісту цих (та інших) умінь свідчить, що вони, спрямовані на зниження рівня впливу будь-яких загроз для життя, здоров'я і дієздатності прикордонника у ході виконання ним професійних завдань, це дає підстави нам перераховані (та інші) уміння віднести до умінь з особистої безпеки. Їх формування відбувається переважно під час вивчення дисциплін циклу професійної загальновійськової підготовки, а саме таких, як: топографія (90 год), екологічна безпека державного кор-

дону (90 год), статuti Збройних сил України та їх практичне застосування (90 год), стройова підготовка (54 год), вогнева підготовка (270 год), автомобільна підготовка та експлуатація автомобільної техніки (297 год), основи охорони державного кордону (162 год), охорона державного кордону прикордонним підрозділом (180 год), охорона державного кордону в різних умовах (180 год), служба прикордонних нарядів у пунктах пропуску через державний кордон (144 год), паспортний контроль (144 год), здійснення прикордонного контролю (144 год), організація прикордонного контролю (234 год), робота з місцевим населенням (54 год), використання кінологів і службових собак в охороні державного кордону (72 год), кінологічне забезпечення оперативно-службової діяльності підрозділів охорони державного кордону (54 год), технічні засоби охорони кордону (108 год), експлуатація технічних засобів охорони кордону (90 год), інженерне забезпечення охорони кордону (54 год), технічні засоби прикордонного контролю (162 год), тилове забезпечення охорони кордону (162 год), зв'язок в прикордонних підрозділах (126 год), інформаційно-телекомунікаційні системи прикордонних підрозділів (90 год), основи оперативно-розшукової діяльності (216 год), організація вогневої підготовки (54 год), комп'ютерна графіка (543 год), міжнародне право (108 год), адміністративна діяльність органів охорони кордону (81 год), адміністративна відповідальність (54 год), міграційне право (63 год), митне право (54 год), основи природничих і технічних знань (54 год), особиста безпека та застосування сили (180 год), історія формування та охорони державних кордонів (108 год), територія і кордони у міжнародному праві (54 год), державна територія і державний кордон (54 год), основи інтегрованого управління кордонами (72 год), психологія управління підрозділами органів охорони державного кордону (54 год). Однак на сьогодні процес формування умінь з особистої безпеки майбутніх офіцерів-прикордонників носить все ще недостатньо скоординований характер, інколи фрагментарний, відсутня окрема педагогічна технологія формування цих умінь у процесі вивчення професійно орієнтованих дисциплін.

Як свідчать результати дослідження, роль кожної окремої навчальної дисципліни з циклу професійно орієнтованих у формуванні умінь з осо-

бистої безпеки визначається її змістом, метою та завданнями. Виходячи з цього, ми визначили роль навчальної дисципліни “Особиста безпека та застосування сили” (ОБЗС) як “базової” для формування умінь з особистої безпеки. Це є одна з основних навчальних дисциплін у загальній системі навчання та виховання курсантів в академії. Зміст інших професійно орієнтованих дисциплін доповнює, розширює, деталізує потенційні можливості “базової” дисципліни щодо формування умінь з особистої безпеки.

Так, метою вивчення навчальної дисципліни “ОБЗС” є підготовка висококваліфікованих офіцерів Державної прикордонної служби України (ДПСУ), які знатимуть способи, методи і тактику особистої безпеки, що необхідні для безпечного та надійного виконання своїх професійних обов’язків, передбачених Конституцією України, законодавчими актами України та відомчими інструкціями ДПСУ, не порушуючи при цьому права будь-якої людини. У результаті вивчення цієї навчальної дисципліни курсанти повинні:

- знати: правила та процедуру застосування засобів фізичного впливу, спеціальних засобів, зброї згідно з чинним законодавством та відомчими інструкціями;

- уміти: практично використовувати різні способи забезпечення безпеки при виконанні повсякденних обов’язків; швидко оцінювати рівень небезпеки ситуації, реагувати на неї та приймати правильні рішення щодо застосування заходів фізичного впливу, спеціальних засобів та зброї, використовувати при цьому різну техніку та способи; ефективно виконувати службові завдання; застосовувати заходи фізичного впливу, у тому числі прийоми рукопашного бою, до порушників законодавства України з метою припинення правопорушення та їх затримання; застосувати спеціальні засоби для захисту громадян і самозахисту від нападу та інших дій, що створюють загрозу їх життю або здоров’ю; припинення масових безладів і групових порушень громадського порядку; відбиття нападу на будівлі, приміщення, споруди і транспортні засоби, незалежно від їх належності, або їх звільнення у разі захоплення; затримання і доставки у підрозділ або інше службове приміщення Державної прикордонної служби України осіб, які вчинили правопорушення, а також для

конвоювання і утримання осіб, затриманих і взятих під варту, якщо зазначені вище особи чинять опір прикордонникам або якщо є підстави вважати, що вони можуть учинити втечу чи завдати шкоди оточуючим або собі; припинення масового захоплення землі та інших дій, що можуть призвести до зіткнення груп населення, а також дій, які паралізують роботу транспорту, життєдіяльності населених пунктів, посягають на громадський спокій, життя і здоров'я людей; припинення опору прикордонникам та іншим особам, які виконують службові або громадські обов'язки з охорони громадського порядку і боротьби зі злочинністю; звільнення заручників; виконуючи завдання з охорони державного кордону України, застосовувати зброю для відбиття збройного нападу або вторгнення на територію України озброєних військових формувань або злочинних груп; припинення збройних провокацій, а також для відбиття нападу або припинення збройного опору осіб, які незаконно перетинають чи намагаються незаконно перетнути державний кордон України; захисту громадян від нападу, що загрожує їх життю і здоров'ю, а також звільнення заручників; відбиття нападу на прикордонника або членів його сім'ї, якщо їх життю і здоров'ю загрожує небезпека; відбиття нападу на об'єкти, приміщення та прикордонні наряди Державної прикордонної служби, а також їх звільнення у разі захоплення; затримання особи, яку застали при вчиненні тяжкого злочину і яка намагається втекти; затримання особи, яка чинить збройний опір, намагається втекти з-під варти, а також озброєної особи, яка погрожує застосуванням зброї та інших предметів, що загрожує життю і здоров'ю прикордонника; зупинки транспортного засобу шляхом його пошкодження, якщо водій своїми діями створює явну загрозу здоров'ю чи життю громадян або прикордоннику; подання сигналу тривоги або виклику допомоги; знешкодження тварини, яка загрожує життю і здоров'ю громадян або прикордонника; з дотриманням безпеки діяти в будь-яких нестандартних ситуаціях, що можуть виникнути у ході оперативно-службової діяльності (це є безпосередньо ті уміння, які ми визначаємо як уміння з особистої безпеки майбутніх офіцерів-прикордонників);

– ознайомитись: з загальними закономірностями розвитку конфліктних ситуацій (суперечок), масових безладів і групових порушень гро-

мадського порядку та належними діями в подібних ситуаціях; з різними рівнями опору, а також передбаченими законом діями прикордонників у відповідь; з найбільш поширеними наркотичними речовинами, наслідками їх вживання, а також особливостями наркотичної і алкогольної інтоксикації при застосуванні сили співробітниками ДПСУ при виконанні оперативно-службових обов'язків; з основними навиками комунікації, які допоможуть прикордонникам, встановлювати і підтримувати ефективні контакти з громадянами (стримування або попередження небезпеки); із загальними уявленнями про різні аспекти стресу, причини, що його викликають, адекватні реакції, способи управління стресом, а також процесом прийняття рішень під впливом стресу; з основами психології поведінки жертви та того, хто нападає, вербальним самозахистом; роллю і впливом традицій на конфліктні ситуації (молодіжне, кримінальне середовище, фанатики, сімейні конфлікти тощо); з необхідними знаннями і навичками, що дозволять оцінити стан потерпілого, його тілесні ушкодження і можливі ускладнення, а також порядком надання першої невідкладної медичної допомоги.

Наведені вище завдання "ОБЗС" підтверджують її роль як "базової" навчальної дисципліни у процесі формування умінь з особистої безпеки майбутніх офіцерів-прикордонників. Міждисциплінарні зв'язки ми налагоджували і зміцнювали шляхом забезпечення послідовності вивчення дисциплін згідно з навчальним планом; безперервності формування практичних умінь і навичок на транспозиційній основі; єдності підходів до формування готовності до професійної діяльності майбутнього офіцера-прикордонника; систематизації та узагальнення знань та умінь, набутих під час військового стажування в підрозділах органів охорони державного кордону; формування професійної рефлексії, а також навичок військово-професійного прогнозування й аналізу ситуації з урахуванням положень особистої безпеки.

Висновки. Аналіз змісту, мети та завдань навчальних дисциплін циклу професійно орієнтованих, що вивчаються курсантами Національної академії Державної прикордонної служби України імені Б. Хмельницького, дав можливість визначити як базову у формуванні умінь з особистої безпеки навчальну дисципліну "ОБЗС". Водночас ми доходимо висновку,

що для досягнення сформованості цих умінь необхідною умовою є використання потенціалу усіх, без винятку, інших навчальних дисциплін, у тому числі циклу професійно орієнтованих.

Перспективами подальших досліджень є визначення критеріїв, показників та рівнів сформованості зазначених умінь майбутніх офіцерів-прикордонників у процесі вивчення професійно орієнтованих дисциплін.

Список використаної літератури

1. Андросюк В. Г. Методологічні засади розробки професіограм та кваліфікаційних характеристик / В. Г. Андросюк, Л. І. Казміренко, Г. О. Юхновець // Науковий вісник Української академії внутрішніх справ. – 1996. – № 1. – С. 26–34.
2. Дяк В. В. Особливості соціально-економічної підготовки як складової фахової підготовки майбутніх офіцерів-прикордонників / В. В. Дяк // Збірник наукових праць № 68. Серія : педагогічні та психологічні науки / Національна академія Державної прикордонної служби України імені Б. Хмельницького. – Хмельницький : Вид-во НАДПСУ, 2013. – С. 76–85.
3. Слівінський О. Я. Фізичне виховання як один із основних факторів, що впливають на формування військово-професійної готовності у майбутніх офіцерів-прикордонників / О. Я. Слівінський, А. В. Чудик // Збірник наукових праць № 68. Серія : педагогічні та психологічні науки / Національна академія Державної прикордонної служби України імені Б. Хмельницького. – Хмельницький : Вид-во НАДПСУ, 2013. – С. 230–239.
4. Торічний О. В. Теорія і практика формування військово-спеціальної компетентності майбутніх офіцерів-прикордонників у процесі навчання : монографія / О. В. Торічний. – Хмельницький : Вид-во НАДПСУ, 2012. – 536 с.
5. Тушко К. Ю. Педагогічні умови формування економічної компетентності майбутніх офіцерів-прикордонників у процесі фахової підготовки : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : 13.00.04 “Теорія і методика професійної освіти” / К. Ю. Тушко. – Хмельницький, 2008. – 20 с.

Рецензент – доктор педагогічних наук, доцент Мірошніченко В. І.

Стаття надійшла до редакції 20.10.2014.

Сич Р. В. Обоснование роли отдельных учебных дисциплин из цикла профессионально ориентированных в формировании умений по личной безопасности будущих офицеров-пограничников

Статья посвящена обоснованию роли отдельных учебных дисциплин из цикла профессионально ориентированных в формировании умений по личной безопасности будущих офицеров-пограничников. Обращается внимание на различные возможности отдельных учебных дисциплин в формировании умений по личной безопасности будущих офицеров-пограничников. Автор определяет как базовую в формировании умений будущих офицеров-пограничников по личной безопасности учебную дисциплину “Личная безопасность и применение силы” на основании анализа ее содержания, целей и задач.

Ключевые слова: *будущие офицеры-пограничники, профессионально ориентированные дисциплины, умения по личной безопасности, личная безопасность и применение силы.*

Sych R. V. Substantiation of the role of some subjects of professional cycle in the process of formation of personal safety skills of future border guard officers

The article is dedicated to the substantiation of the role of some subjects of professional cycle of formation of personal safety skills of future border guard officers.

The author notes that today the formation of personal safety skills of future border guard officers is still not well defined and investigated, sometimes it is fragmented but there is no specified pedagogical technology of formation of these skills in the process of studying professionally oriented subjects.

Attention is drawn to the various possibilities of certain subjects in the formation of personal safety skills of future border guard officers.

The author notes that the role of each discipline of professional cycle in the formation of personal safety skills is determined by its content, purpose and objectives.

Accordingly, defines the role of subject “Personal safety and the use of force” as fundamental instrument for the formation of personal safety skills.

According to the author, this is one of the major subject in the general system of education and training of cadets at the National Academy of the State Border Guard Service of UKraine. The content of other professionally oriented subjects complements, extends, details potential “basic” discipline on the formation of personal safety skills.

Interdisciplinary connections are adjusted and strengthened by sequence of study subjects according to the curriculum; continuous formation of practical skills in transposition basis; unity of approaches to the formation of readiness of professional activities of future brder guard officers; systematization and generalization of knowledge and skills acquired during military training at the departments of state border protection; formation of professional reflection and professional military skills forecasting and analysis of the situation subject to personal safety.

Keywords: *future border guard officers, professionally oriented subjects, personal safety skills, personal safety and the use of force.*